

Nr 31.

Av herr Lindahl m. fl., om avhjälpande av vissa brister beträffande eftervården av alkoholister.

Nykterhetsvården inom landet har i olika hänseenden varit eftersatt, främst beroende av bristen på tillräckligt stora ekonomiska bidrag från statens sida. Under föregående år har uppsiktsmyndigheten, kungl. socialstyrelsen, i skrivelser till kungl. inrikesdepartementet, bl. a. den 15 februari 1952, den 19 juli 1952 och den 30 augusti 1952, begärt anslag för bl. a. den slutna alkoholistvården och inackorderingshemmen. Socialstyrelsens framställningar ha föranlett statsrådet och chefen för kungl. inrikesdepartementet att hos riksdagen begära anslag för avhjälpande av alkoholistanstalternas byggnadsbehov, till upprustning av dessa och för avhjälpande av anstalternas likviditetssvårigheter, personalbehov m. m.

En synnerligen viktig sida av alkoholistvården synes oss emellertid icke tillgodosedd, nämligen eftervården av från anstalt försökspermitterade och utskrivna patienter. Om denna icke kan skötas tillfredsställande, finnes anledning ifrågasätta, om icke syftet med anstaltsvården äventyras eller blir av mindre värde. Alla, som sysslat med alkoholistvård, veta, att en stor del av detta klientel på grund av medfödda defekter eller under långvarigt alkoholmissbruk förvärvat psykiska och fysiska arbetshinder närmast är att räkna till de partiellt arbetsföra. Härtill komma ofta påfallande brist på uthållighet och insikt om verklig belägenhet samt svårigheter att på ett naturligt sätt möta och bära personliga bekymmer av olika slag. Arbetsmarknaden har svårt att taga emot dem annat än under mycket gynnsamma konjunkturförhållanden. Skötsamma arbetsgivare liksom arbetstagare anse ju — och ur deras synpunkt med all rätt — att den ur alla synpunkter mer kvalificerade arbetskraften i första hand skall placeras i arbete, och den offentliga arbetsförmedlingen önskar säkerligen popularisera sin verksamhet genom att skaffa arbetsgivarna den bästa tänkbara arbetskraften. Visserligen finnas upprättade vid länsarbetsnämnderna särskilda arbetsberedningskontor för arbetstagare, som lämna anstalter av här ifrågasvarande art, men dessa arbetsberedningskontor torde få det allt svårare att bereda dem arbete i hemorten under en eventuell arbetskris. (Omkring 75 % äro hemmahörande i städer). Det förefaller dessutom som om den åtstramning, som f. n. råder på arbetsmarknaden, ytterligare försvårar arbetsplaceringen av här berörda arbetstagare. Arbetsvårdens erfarenheter visa nämligen också, att detta klientel även under tider av god efterfrågan på

arbetskraft är det mest svårplacerade. Har man sysselsatt sig med alkoholistvården i många år, finner man ganska snart, att det ur många synpunkter vore önskvärt eller måhända nödvändigt att i många fall kunna anskaffa arbete åt dessa människor utom hemkommunen, där bättre tillgång på arbete gives, där större möjlighet finnes att kunna länka in dem i lämplig miljö och där betingelserna för anpassningen till samhällslivet kunna anses bättre befrämjade.

Emellertid saknar alkoholistvården medel till bestridande av utgifterna för eftervårdande verksamhet. De här berörda medlen avses att i första hand användas till bekostande av bostadshyra, medel till uppehälle under de första veckorna, arbetskläder och arbetsutrustning i övrigt m. m.

Till vad här förut sagts rörande bristen på medel för ordnandet av eftervården må även anföras, att på alkoholistanstalterna finnas intagna patienter, som överförts dit genom polisingripande (kringflackande och »farliga», och även människor, som visat oförmåga att taga vård om sig själva och därför ofta frivilligt vid besök hos polismyndigheter och nykterhetsnämnder på främmande orter söka utverka anstaltsvård, människor, som många gånger under flera tiotal år saknat anknytning till sin hemort och därför äro i fullständig avsaknad av samhällets stöd. Fattigvårdslagens 1 § är i sådana fall icke tillämplig, såvida icke sjukdom föreligger). Givetvis bör frågan om tilldelning av statligt understöd åt alkoholister göras till föremål för en ingående utredning, dels avseende understödets storlek i hänseende till behovet, dels ock i avseende på lämpligaste förfaringssättet vid dispositionen av detsamma.

På grund av den svåra situation, som eftervården av alkoholister befinner sig uti, få vi sålunda föreslå,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa, att en utredning måtte verkställas angående eftervården av alkoholistvårdsklientelet och att förslag därefter snarast möjligt framläggas till riksdagen om åtgärder för avhjälpan det av de brister, som f. n. vidlåda eftervården.

Stockholm den 19 januari 1953.

Lars Lindahl.

Gust. Sundelin.

John H. Johansson.